

„СОЮЗ“ НАРОДНА ЧАСОПИСЬ виходить що тижня в четвер.	
РЕДАКЦІЯ: 166 East 4th Street, New York.	
ПЕРЕДПЛАТА:	
На цілий рік	\$1.50
На пів року	.75
Поодинокі числа	3ц.

СОЮЗ

Часопись для руского народа в Америці.

„SOJUZ“ Published Every Thursday — by — THE SOJUZ COMPANY. New York.	
One year	\$1.50
Six months	.75
Single copy	.3c

Entered as second-class matter August 14, 1908 at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

No. 6. Нью-Йорк. Н. Й., Четвер 11 лютого 1909.

New York, N. Y., Thursday, February 11, 1909. Vol II.

Новинки.

— Божественна проповідь попа Салього в Чернівці. Го! го! наш піп Салі не аби який проповідник, дійсно в Гриця вдав ся, бо в неділю перед Різдом накинув ся на газети-шмати і просьвіти, мов збічений: не слухайте безбожників і газет — лиш церкви, попів і її слуг божих, вони становлять просьвіту і наколи-б се було, то не було-б такої деморалізації і не ходили-б чоловіки до чужих жінок. Було-б найліпше, як би зібрало ся з десятих бабів або і більше, замочили віники в найгірше паскудство, напали на ню і оббили від ніг до голови. На такі слова з уст слуги божого, котрі накликають до насильства публичного, входячих в супереч з кодексом карним, заворушилися жінки в церкві. Тоді, премудрий Соломон, піп Салі, заверещав: помийніці жидівські! що ся сьмієте! подавайте і пишть мене до всіх газет, я так буду робити, як я хочу! Питане — що би їм наш піп Салі, коли-б помийніці не принесли ему колачів, курок і хліба, котрі відривають своїм дітям від губ і годують бішеного попа, а він вмісто бути вдячним і подякувати чомно за принесену поживу для него і його сем'ї, визиває свиньми і помийніцями, а чесних людей перешиванцями. Видко, що перешиванці не говорять навіть до слуг своїх таких бруково-уличних висловів, які падають в церкві з проповіді. Може-би ви, о. Салі спровадили собі книжочку о формах і звичаях товариських і навчили ся з неї приличнішого заховання в словах, до того еше в церкві. Може то ваше заховане ся в церкві дасть аванс до пелернянки і ви удостоїте ся снєдцїяльних зглядів у Гриця? В такім случаю гратулюємо духовенству такого достойника! Най піп Салі кричить собі дальше на проповіді, що не боїть ся ніяких „шмат-газет“, а ми заявляємо, що не боїмося не тільки крику попа Салього, але і гисичу попів і будемо дорогою публично в газетах вчити його приличности в виговорі проповіді в церкві.

З „Г. Г.“

— Очаїдухи. Около 18 очаїдухів згодили ся в перегони летіти бальною з Індіанполіс до Нью Йорку. Нью-йорська часопись „The World“ поставила \$10.000 нагороди тому, хто перший з воздухоплавців прллетить до Нью Йорку. Перегонні мають відбутися дня 5 юня с. р.

— Президент Рузвельт домагає ся в конгресі прийняття закону, в силу якого всі ам. кораблі що гуляють по Океанах мусіли би мати на собі досконалі апарати безпрот-

ново телеграфу, та як найлутші ратункові приряди проти вогню і потопи.

— Американець Н. Р. Махіт винайшов апарат який приточений до люфї якої будь стрільби похлоняє голос стрілу. Пробовано стріляти з найгучніших карабінів, та голосу ніяк не було чути а кулі робили своє діло. Махіт опатентував свою штуку.

— Величина частей сьвіта: Европа числить 10 міліонів квадратних кілометрів і 437 міліонів жителів. На один квадратний кілометр припадає 43 душ. Африка: 31,500.000 квадрат. кіл. 125,000.000 жителів, 3 душі на квадрат. кіл. Азія 41,600 міліонів квадрат. кіл., 851 міліонів жителів, 20 душ на квадратний кіл. Австралія з островами Океана: 11 міліонів квадрат. кіл., 51 міліонів жителів, 4 душі на квадрат. кіл. Північна Америка: 26 міліонів квадрат. кіл., 116 міліонів жителів, 4 душі на квадрат. кіл. Полуднева Америка: 18,500.000 квадрат. кіл. 45,000.000 жителів, 2 душі на квадрат. кіл. Океани займають 347,200.000 квадрат. кіл. простору. Поверх землі (планети) виносить 512 міліонів 900 тисяч квадрат. кіл., а всіх жителів на землі 1 біліон 626 міліонів душ.

— В остатнім часі появились аж три малорускі видавництва в Сп. державах.

„Хлопський Параграф“ двотижневник вільнодумців в Америці, видаваний в Salem, Mass. редактований п. І. Слюзаром.

„Гайдамаки“ часопись для українського робучого народа в Америці, орган товариства „Гайдамаки“ виходить в Нью-Йорку раз в місяць, а редагуєсь п-п М. Хандогою і А. Петровом.

„Душпастьєр“ орган єго Преосв. С. С. Ортиньского і гр.-кат. попів, писаний галицькою етимологією, виходить раз на місяць під редакцією о. П. Понятишпна. Є се часопись американсько-русских єзуїтів і посвячена головню справам гр.-кат. церкви і єзуїтско-василиянському законові, обіцяючи вже з гори, сїяти на американській Русі слово своє, але певно не Христо-ве.

— Де мешкає чорт? В селі Скоцові купив мужик від тамошнього попа корову. Корови була дуже неспокойна, тому сам господар мусів її дойти, а щоби не била його хвостом, то підчас доення обвязав собі її довгий хвіст довкола шиї і так доїв. Одного разу корова зірвала ся і вибігла зі стайні, тягнучи за собою мужика. Бачив то піп та сьміючись, запитав мужика, доки він так їде? „До чорта“ — відповів мужик — і дійсно корова побігла на попівство.

ДОПИСЬ.

Cohoes. N. Y.

В неділю, дня 7 с. м. о 1. годині по полудни, відбувся єлюб члена „Народного Тов. Любви“ п. Петра Черниша, з дівчиною Емілією Джага в церкві С. С. Петра і Павла. В присутности майже всіх парохіян члени товариства стали в два ряди в згаданій церкві від дверей аж до престоло. Д. Й. Чаплиньский м. парох увів молододу пару перед престіл, де відбулась церемонія єлюбна що дало нагоду новозаложенному товариству перший раз до публичного виступу. Се однак не було д. Чаплиньскому до смаку, понеже згадане товариство не належить під власть церковних паламарів. Той-же самої неділі д. Й. Чаплиньский заохочував парохіян до братства церковного, що уже існує від трох років, заложене п. Д. Мереною і числить уже хвалити Господа 15 членів. Не прото братство так скупо виглядає, що би бракувало Русинів в Cohoes, але тому, що люди самі не знають, на котру дорогу піти, та місто самі собі помагати, записують ся до чужих організацій та асекурацій; инші знов ніби то до свого славного „Р. Н. Союзу“ де члени числять ся на рівні з капіталом. Нема так чим хвалити ся, бо другі організації в протягу майже 20 літ іstownанія числять тисячі членів і мають маєткосту за помогоу, коли „Р. Н. Союз“ за так довгий час заледво числить кілька тисяч старих членів, троха малолітніх дітей, та повно довгів по процесах.

Отже когускі Русини! не спить, та не сидить з заложеними руками. Хто має почуте людскости і чує ся правдиво вільним на вільній землі, організуйте ся самі між собою, самі себе спомагайте, най не лишає аві один, щоб не належав до „Народного Тов. Любви“ а вступайте до тогож, бо в єдності сила, а где сила там воля. Спішиє брате щоби не прийшов остатній, не кажи що маеш час, лихо не спить, а в часі недуж буде за пізно мудрувати. Розпустиш оцаджений гріш і тоді мусиш піддати ся на вибрики своєї судьби і наріканя пустими словами на нічо не зладуть ся. Висше згадане Товариство числить до 90 членів і приготовляєсь устроїти підчас великого посту кілька аматорських представлень а дохід буде обернений на заложене чл. тальні.

Так братя Русини! охочо до діла! Чейже ми потрафимо без чужої опіки дещо доброго та пожиточного зробити.

Про нашу діяльність буде оголошувати ся в часописі

„Союз“ понеже уважаєм за найвідповіднішу для подібних товариств, длятого що не іде в круг жадних блудних партій, ні кліків, а єсть сажостійна, одинока часопись, надаючи на хосен рускому народови в Америці.

Подав член „Н. Т. Любви“
М. Невідомский.

Чи справді християńska церква противна робітничій класі?

Многі з робітничих проводирів говорять, що церква Христова заєвгди була проти робітників. Але розібравши се питане від самого початку, знаємо, що основателі християństwa Ісус Христос не був ім противний. Ніколи ніхто на сьвітї не висказав сердечніших та прихильніших слів до поневоленого народа як Христос. Поневолений нарід радо слухав Його. Він самий був теслею і задля Його званя пролетаріят відносив ся до Него з повним довірем і любовю. Він постійно громив гнобителів людю. Лише робітників вибрав Він за своїх перших учеників і ім поручив ширити ідею любви.

В перших віках християńskiej ери церква Христова складала ся майже з самих робітничих громад того періоду. Тодішні робітничі громади можна порівняти з теперішніми робітничими юніями. Не можна доказати, щоби сам Ісус не був членом теслярської юнії в Назареті.

Жаден з пророків не був противний робітникам. Найсильнішими аргументами, яких днес уживають робітничі агітатори, єть ті, які містять ся в Сьв. Письмі. Таких аргументів уживають всі робітничі проводирі, хотяй де які з них не признають ся до християństwa. Таким робом они послугують ся наукою Христа а самого Його старають ся оминути.

Література Христової церкви не противить ся тоже робітничій класі. Основною перших християнських писателів було сотворити як найкрасший соціально-супільний лад, і коли-б після тих засад веда себе суспільність не було-б тепер таких двох ворожих собі клас. Нема майже ні одной книжки, писаної на тему політики і економії, уживаної для науки по університетах, яка-би в протягу десяти літ не підлягала зміні. Но Біблія одинока книга, яка не дасть ся змінити. Она досконала. Єї походжене від Бога і лиш єї одна церков Христова признає за відповідну для морального і соціального життя суспільности. Проводирі великих релігійних про-

яв в історії не противили ся робітникам, а на ділі більшість з них самі були робітниками.

Великими релігійними організаціями давали почин звичайні робітники. Они сьміло стояли за Христову віру і ідею, і тисячі — тисячі з них положили своє жите позаяк знали, що суть сьвяті і правдиві.

Теперішні правдиві проповідники Христової науки не противлять ся робітникам. Много з них можна навести таких, які бойко громлять лихе поведене так богатих як і бідних.

З повисшого бачить читач, що християństwo плекало і плекає лише любов до людскости, тому робітничі агітатори не мають рації знущати ся над високою ідеєю християństwa і єго основателем задля людців, які підшавши ся без найменшого покликания під ідею Христа, вирабляють собі високі становиска в суспільности і без журне жите.

Раб.

Я раб родив ся, рабом охрестили, раб — піп імя мені дав. Рабами родичі були, і куми були рабами, я виріє раб, я раб правдивий, я раб неволі, я раб не дїждусь кращої долі, я згину рабом. З раба жиють всі доволі: Пани, попи, архипопи, князі, королі, царі і сьвяті тягнуть з раба жили і піт з кровю випивають з раба тай ще ненаситились. Раб робить, а они пють, гуляють, а раб гине з голоду. Гинуть й рабські діти і раб від праці і холоду гине, бо раб не має осьвітї.

Вступайте в члени „Союзу“ 10-долларові шерп на силату по долларови на місяць.

Пишіть на адресу:
„Sojuz“,
166 E. 4th St., New-York.

Руско-Українське віче в Ньюарку, Н. Дж.

Сим повідомляє ся всіх Вп. Русинів в Ньюарку, Н. Дж., і дооколичних містах, що дня 28-го Лютого 1909 р., відбуде ся

Руско-Українське Народне Віче

в галї під числом 255 Корт Стр., близько Бельмонт Евню в Ньюарку, Н. Дж.

ПОРЯДОК ВІЧА:

1. Вступне слово
2. Вибір Президії на час віча.
3. Руска еміграція і єї добутки в Америці.
4. Політичне положене наших переселенців.
5. Руска народність і єї культура.
6. Робітничє питане Русинів в Америці.
7. Про рускі організації.
8. Слово про руску церковну політику в Америці.
9. Дискусія над церковною організацією Русинів в місті Ньюарку.

Впв. Родимці зважать з повизшої програми, що се віче має на цілі дуже важні і пекучі справи до обговорення, тому уважаємо, що в інтересі буде кожного сьвідомого Русина і Русинки, відложити той день на се важне діло і прибути на віче хочби й з подальших міст а не лиш з Ньюарку. Комітет постарав ся о добірних бесідників з Нью Йорку, Йонкерс, Бруклина, Філядельфії, Нью-арку і рд. Прибувайте отже на віче.

Початок віча точно о 3-ій годині по полудни.
З достойним поважанем
КОМІТЕТ.

ГУМОРИСТИКА.

Котрий дохтор еше ані одного чоловіка не вислав на тамтой сьвіт?

„денидєлєг“

Піп: О, я цілком не дволичний...

Господиня: То ціле мое щастє. Щож би то було як би я мусіла всегда дивити ся на дві такі шкараді пикки? І так маю досить з одной тай ще до того з одним воком.

Верблюд може цілий тиждень працювати і обійтись без пити. — Так один єго-мосьць оповідає другому.

То ще нич! — відповідає другий. — Я знаю таку худобину, що може цілий тиждень пити а нич не робити.

Що то єсть, що всегда далеко виїжджає, а все на місци стоїть?

„овляяіюп“

Говорить ся, що покірне теля дві мами ссе. Тимчасом покірне теля нич не ссе бо старші бички не дають.

Скажи мені доню, дльчого хочеш іти до попа за сподиною?

Длятого, що легкий хліб, тай розгрішене можна скоро дістати.

Чого треба, щоби бути американсько-руско-українським патріотом?

Треба бути радикалом, ходити точно на балі і представлення і статись лямползом.

РЕДАКЦІЯ „СОЮЗА“

пошукує людей, котрі занялб ся збиранем передплати і оголошень до нашої часописі.

Близші інформації подаємо листовно.

Назвиска уповажнених агентів будуть оголошені друком.

ЖУЛЬ ВЕРН.

В округ світа в 80^{ти} днях.

(Дальше.)

— Завтра рано, — відповів керманіч.

— Так, — сказав Фаг, не указуючи найменшого здивованя.

Паспорту, котрий стояв недалеко свого лана, готовий був уцілувати керманіча; зато Фікс був би йому з найбільшою приємністю скрутив в'язи.

— Як називаєся парохід? — запитав містер Фаг.

— „Карнатик“ — відповів керманіч.

— Здаєсь, що він мав відіхати вчора?

— Так, пане, але доконче треба було поправити котли і тому відплив відложено до завтра.

— Дякую вам, — сказав містер Фаг і мов автомат направив в низ в галю „Рангуна“.

А Паспарту вхопив руку керманіча, стиснув її сильно і сердечно проговорив:

— Ви, хороший чоловік, пане керманіч.

Керманіч не мав поняття, для чого за свої інформації заслужив на таку дружеску і сердечну подяку. Свиснув в свій свисток, він знова вступив на мосток і повів парохід поміж безчисленні ряди кораблів, суден, які стояли в порті Гонг-Конг.

За годину „Рангун“ добивсь до берега, і подорожники вийшли на суходут.

Обставина, що котли на кораблі поспувались містеру Фагу була якраз принагідна. В противнім случаю парохід був би відплив 5 новембра і пасажерам ідущим в Японію прийшло б ся чекати цілий тиждень до другого парохіда. Правда, що Фаг опізнився вже 24 годин, но таке опізнєне не потягнуло ще за собою великих наслідків.

Дійсно, що парохід, котрий іде із Йокагами в Сан-Франциско через Тихий Океан, стоїть в прямім полученю з парохідом із Гонг-Конга і не може уйти скорше з порту заким не прийде сей послідний.

Очевидно, що Філяс Фаг опізнився в Йокагому на 24 годин, але се можна було скоро нагнати в часі 22-дневного переїзду через Тихий Океан. Таким чином Філяс Фаг знаходив ся до 24 годин в точних умовах своєї програми.

Пройшло 35 днів від часу его виїзду з Лондону. „Карнатик“ відходив на другий день о п'ятій год. рано. Таким способом Філяс Фаг мав ще в своїй розпорядимості 16 годин для того, щоби зайняти ся своїми ділами, то єсть тими, котрі дотикали містрів Авди. Вийшовши на беріг, він подав руку молодій жінчині і довів її до лектики (носатка) і запитав ся носильників, котра є лучша гостиниця. Носильники вказали на готель Клуба і в супроводі Паспарту знайшли ся в 20 минут на назначенім місці.

Філяс Фаг наняв для містрів Авди оден відділ і постарав ся о се, щоби у неї не було ніякого недостатку. Потім він сказав містріс Авді, що сейчас піде шукати того родника, котрий мавби ся зайняти нею дальше. Він сказав також Паспарту, щоби лишив ся в готелю до того часу, заким не верне ся, щоби молода жінчина не оставала ся сама.

Містер Фаг казав везти себе на біржу, де конечно мусіли знати такого багатого і поважаного чоловіка яким був Джеджи. Візник справді знав сего індуського багатиря. Но уже два роки минуло, як він виїхав з Китаю і поселив ся в Європі, здаєть ся в Голландії, з котрою він мав найбільше зносин в часі свого перебування в Гонг-Конг.

Філяс Фаг вернув ся в гостинницю і сейчас післав до містрів Авди льока, щоби довідав ся, чи може она его прийняти.

Він дістав дораз твердучу відповідь, прийшов до молодої жінчини і без всяких церемоній сповістив її, що її родника уже нема в Гонг-Конг, бо поїхав в Європу і живе, о скільки вісти йдуть, в Голландії.

З початку містріс Авда нічого не говорила. Она повила рукою по лобі і скільки минут надумувалась. Вкінці она звернула ся до містра Фага з запитанем:

— Що мені тепер робити?

— Цілком просто, — відповів Фаг. — Іхати в Європу.

— Однак я не можу вам натручуватись...

— Ви не натручуєтесь мені в нічім. Ваша присутність не змінє моєї програми.

— Паспарту!

— Що скажете?

— Йдіть на „Карнатик“ і возьміть три каюти.

Паспарту в занятю, що молода жінчина, котра для него видавалась дуже хорошою, поїде з ними, сейчас вийшов з гостинниці.

XIX.

Паспарту бере живу участь в ділі свого пана і описує наслідки сєї участи.

Гонг-Конг невеличкий острів, прилучений був до посілоостей англійських після нанкінської угоди в р. 1842. В кілька літ за колонізаційним генієм Англії заложено там значне місто і порт Вікторію. Острів сей лежить у устя ріки Кантон, всего 60 миль віддалений від португальського міста Макао, положеного на другім березі.

Очевидно, що в торговельній борбі повинна побідити Макао, і тепер через се місто переходила найбільша часть хінської торговлі. Даки, шпиталі, склади товарів, збір готичкої архітектури, дім губернатора, улиці: усе те занимало Паспарту і він засунувши руки в кишені, справив ся до порту. По дорозі оглядав лектики, накріті полотном, котрі можна еще стрітати в Небесній державі. Товпи Хінців, Яконців, і Європейців тиснулись по улицях міста, котрий нагадував у всім Бомбай, Калькуту, Сінгапур, і здавалось, що навколо світа всяда суть англійські міста.

Паспарту прийшов до порту Вікторії. При устю ріки Кантону кипіло як в муравлиску. Англійські, французькі, голландські, японські і хінські торговельні і военні кораблі, судна і чайки неначе украшені цвітниками плавали по поверхні моря. В часі своєї прогульки Паспарту стрітив багато старих тубилців, одітих в жовті убрания. Він зайшов до хінського цидульника, щоби оголитись по хінськи. Місцевий голяр пояснив ему, що всі ті старці мають найшєнше по вісімдесять літ житя. Лише особи висше вісімдесяти літ, можуть носити почетне жовте убранє, бо жовта краска уважаєть ся в Хінах цісарською. Не знати длячого, але Паспартові видавалось се дуже сьмішним.

Оголившись, він пішов над беріг, де стояв „Карнатик“. Там стрітив він Фікса, котрий хитав ся то в зад то в перед. Се трохи задивувало веселого сьмільчака. Но на лиці шпіона відбивалось крайне розчарованє і досада.

— Хорошо! — подумав Паспарту. — Таки не пощастилось членам Реформ-Клуба.

І він підійшов до Фікса з веселою усьмішкою, не желяючи запримити його роздраженого вида.

Шпіон мав серіозні причини проклинати свою не удачу.

Приказу еще не було! Очевидно він ішов в слід за ними і міг піймати его лише в тім случаї, еслиби він задержав ся на кілька днів в тім місті.

Гонг-Конг був посліднім англійським містом в дорозі, і містер Фаг міг в кінці уйти з рук шпіона.

Треба було конечно задержати його, хотия щоби то коштувало.

— Ну, містер Фікс, — сказав весело Паспарту, — вирішили ся іхати з нами і в Америку?

— Так, — відповів шпіон через зуби.

— От що, — скрикнув Паспарту заносячись сьміхом.

— Я знав, що ви нас не кинете.

Ідіть, ідіть, і замовте собі місце на пароході!

Они оба увійшли в транспортную кантору і взяли каюти для чотирох людей. Канторчик, выдаючи їм білєти, сказав, що направи на „Карнатику“ укінчені, і він піде сегодня о 8 год. вечер, а не завтра рано.

— Дуже гарно, — відповів Паспарту. — Для мого пана се очень прихуже. Я упереджу його.

В сей час Фікс рішив ся на крайне средство. — сказати все Паспарту. Лише таким способом можна було містра Фага задержати на якийсь час в Гонг-Конг.

Они вийшли з кантори і Фікс предложив своему товаришу зайти в трактирню. Паспарту мав досить часу і він прийняв запрошенє.

Недалеко кантори була досить гарна трактирня. Они зайшли оба туд. В обширно, гарно убраній салі трактирні знаходив ся на середині єї великий, квітчастий диван з многими подушками. Кілька людей спало на тім дивані.

Около трицять осіб сиділо за столиками, плетеними із тростини. Одні пили англійське пиво; другі — єйль або портер; треті — джін або бренду. Крім того деякі палили окурєні файки із гарної глини, набиті малими дозами опіюм. Від часу до часу пані від опіюм курульники валились під стіл. Тоді приходили два льокаї, брали курульника за ноги і голову і укладали на диван рядом з другими. На дивані лежало уже около двайцять тих нещасливців, дійшовших до послідної степені опиянія.

Фікс і Паспарту зрозуміли, що они зайшли в курульню, повну жертв нещасної пристрасти, котрі попали в ідіотизм і варияцтво, а котрим торговельна Англія продає річно опіюм за 260 мільонів франків. Нещасні ті мільони, набуті за помочию одного із найстрашніших слабостей людства!

Хінське правительство пробувало відвернути се лихо строгими законами, але надармо. З висших клас, де курєне опіюму дозволялось формально, перейшло оно в низші верствя і похопність населєня до опіюму не можна було спинити. В середній імперії опіюм курять майже всі і всюда. Мушани і жінчини віддають ся сій згубній пристрасті і навикнувши раз до опіюму, не легко обійтись без него, бо в противнім случаю починають ся страшні корчі в жолудку.

Налоговий курульник може викурити денно до вісім трубок, і такі умирають вже звичайно по пяти роках.

І так зайшли они в одну з таких курулень, котрих було много в Гонг-Конг. Паспарту не мав гроший, але він радо прийняв предложєне свого товариша подорожі, і приобіцав йому віддати належну суму в час. Они казали подати собі дві бутельки порт-вина, і Француз взяв ся бодро до діла. Фікс був осторожніший і уважно слівив свого товариша. Они говорили о сїм і о тім, а головнє балакали о тім, що будуть разом іхати на „Карнатику“.

(Дальше буде.)

I. САССЕНВАХ.

Свята Інквізиция.

(Дальше.)

Інквізитор сам подав скаргу через адвоката або чиновника інквізиторського трибуналу. Імя донощик однак зіставало в тайні.

Друга дорога була найпростіша: донос (денунцияция). Тут донощик позіставав цілковито в укриту; його імя оскарженому не було знане. В той спосіб було дуже легко позбути ся ворога, вистарчило, подати на когось донос до сьвятого офіційом, а вже потягано оскарженого до відвічальности. Коли знову інквізиційний трибунал взяв кого в свої шпони, той вже дуже рідко коли міг з відтам видобути ся. Часто роблено доноси зі страху перед карою, яка грозила єретикови, або щоби доказати ревність до церкви і приподобати ся інквізиторови. Такі доноси мусіли бути зложені на письмі і посвідчені присягою, а інквізитор міг прийняти в тайні в присутности свого секретаря.

Коли підозріне було достаточнє переконуюче, то виноватого арештовано і відставлено до інквізиційної в'язниці, яка звичайно була при домініканським монастири або у єпископа. Если денунцияция була недостаточна, то старано ся викрити єресь через шпіонажу. Шпірновано підозрілого в його приватнім житю і легко було з якогось неосторожного слова або діла укрити зброю і видати процес як єретикови.

Слїдство.

Коли оскаржений признав ся до єреси і хотів відприсягнути ся, то міг вернути ся назад на лоно церкви. Накладано на него тільки якусь незначну кару. Коли знова оскаржений не признав ся, то місто йому об'яснити на чім полягає вина, інквізитори розпочинали слїдство. Розсилано циркуляр до других судів віри тої провінції аби довідали ся, чи оскаржений не був вже караний за єресь. Зібраний материял віддавано так званім кваліфікаторам т. є комісії, зложеній з теологів, котрі мали розслїдити, чи переконання оскарженого суть єретицкі, чи тільки дєтичат єреси або нахилиють ся до тоїж. Дальше мала комісія завирокувати, чи оскаржений є виноватий як єретик, чи тільки підозрілий о єресь. В посліднім случаю належало завирокувати, чи підозріне є легке, тяжке або грізне. Кваліфікатори були по більшій части монахи. Сьвідомість їх не була надто велика так, що самі они хитались в своїх орєчєнях.

По виданю опінії кваліфікаторами, переводжувано обвинєного до таємних в'язниць інквізиційних. В'язниці інквізиційні ділили ся на отверті, посередні і тайні. Ув'язнєним в двох перших можна було бачити ся з людьми. Хто однак находив ся в тайній в'язниці, не міг видіти нікого окрім трибунального судию і то в особливших случаях. Не один т. зв. єретик укритий був в тих в'язницях, а родина його навіть не додумувалась, де він міг пропасти. Ніхто не міг помочи в'язневи ані довідати ся, як його справа стоїть. Доцєрва певного дня спостереженє його поміж людьми, що гинули в поломінях при сьвяточнім палєню на кострі.

В протягу слїдуючих трєх днів по заарештованю, обіцжовано в'язневи лагідність і ласку, если добровільно признаєть ся.

Мусів він присягнути, що відповість на всі питання, які йому поставлять, хотия би се навіть спричинило йому ганьбу. Если запитаний справді уважав себе за єретика під яким небудь взглядом і признав ся до своєї єреси, то нічого на тім не користав. Вимушувано від него одні зізнання за другими і чим більше він зізнавав, тим більше старано ся довідати. Питання які йому задавано були так підступні, що не можливим було випутати ся з такої ситуації.

Ніколи не відчитувано обвинєному письменного акту оскарження, щоби не дозволити йому спокійно роздумувати. В провадженю його до інквізиційної салі, лава-но питання, на котрі повинен був зараз відповісти. Хотя по більшій части не знав, куди ті питання прямують.

Коли та метода не приносила пожаданого результату, пробовано заохотити до зізнань лагідностю і давано до зрозуміння, що вже все знають що потрібно, тільки жадано еще добровільного і довірочного зізнання, щоби могли добре покєрмувати справою. Обіцжовано всілякі річи, не думаючи навіть о дотриманю слова. Вільно було брєхати в спосіб крутарський і поміж брєхнею а правдою є так шєроке поле двозначности, що безпосередну брєхню можна оминати. Такими хитростями старано ся отуманити в'язнів, щоби їх приневолити до зізнань. Наколи тою дорогою не можна було дійти до пожаданої цілі, пробовано видобути зізнання за помочєю других способів. Замикано разом з в'язнем шпіонів, котрі удавали товаришів ідеї і видобували зізнання, списовані укритим в близькості сьвідків.

(Дальше буде.)

Лазуїтські „Соколи“ на американській Русі.

Чи за радою нью-йорського генерала,
Чи може князеві прийшло до голови,
Заложили ...раки
В Філадельфії „Соколи.
Як ся лизуни випесали,
Епископа завізвали,
Щоб „Соколів“ затвердив
І печатку приліпив.
Епископ не жалував труду,
Думав, що се добрий обрік буде,
До церкви прибув скоренько,
І так сказав ченню:
Велику радість приношу,
Вам, мої синове!
В Філадельфії Русини
Заложили братство „Соколів.“
Се братство „Соколи,“
Я вам повідаю,
Важнішу ціль мають
Як у старім краю.
Бо „Соколи“ в старім краю
Бідні хати від огню ратують.
А тут съв'язу церкву від ворогів(?)
Для папи і князя гонори лаштують.
Тож всі братя, я вам повідаю,
Записуйтеся у Соколи і ту перед вами
Затверджую й печать прибиваю.
Як почули мягко-умні,
Що владику печатку прибили,
На гвалт винесувалися і за місяць,
Соколи 120 членів числили.
До роцину додай дріжджа,
Буде росло живо,
Як нема чим помісити,
Тогди сьмішне диво.
Щось за місяць, коло церкви
Почув я такі крики:
„Ще не зламав а вже скубе —
То такі владики?“
Ми платимо гроші,
Щоб підпору мати,
А они на „Місionar“
Хотять все забрати!
Один по другому стали відлітати,
А піл кричить: щоб в Довбенка
Касу відобрати,
Бо з його рук на „Місionar“
Гроші не мож взяти.
Як піл хотів, так і зробив,
Довбенка нагнав,
Але замість грошей від Довбенка,
„Фігу“ облизали.
Тож знайте владики!
І ви „фраїтер“ Семені,
Що всі вані Соколи,
В Довбенковій кишені.
А кількох з них —
Звичайно по вітні жовніри,
Ласкаві хліб дістали,
За те, що владику боронили.
А іменно з: Іх ласки,
Дістали обовязки,
Вільчницький секретар фінансовий,
Матоліч секретар рекордовий.
Матоліч ще з ласки
За те, що добре бреше,
Дістав добру посаду, а то:
У біскупна суку чеше.
Philadelphia, Pa.

С. Д. Д.

Допись з Нью Йорку.

Наші опікуни.

Чи які збори, або наради,
Або що небудь иншого при-
дарить ся в нашім народнім
житю в Америці, — то „Сво-
бода“ а і д. Н. Підгорецький
кричить на все горло: „Гоніть
від себе усяких опіку-
нів прошехені і не проше-
хені.“ Повисша фраза стала
ся уже майже пословцею
між нашим народом, та пи-
тане є, чи самі ті, котрі ка-
жуть других гонити не суть
они такими самими непро-
шехеними опікунами. У нас
в Америці лише самі непро-
шені опікуни кричать до лю-
дей: „Гоніть від себе проч.“
Загал наш предінь не давав
не дає їм права опіку-
тва на жадних народних
орах. є пословиця, що „де

чорт не може сам нічого зро-
зробити, там посилає бабу!“
Се в старім краю, а тут в
Америці: „Де чорт не може
втяти своєї штуки, там по-
силає гр.-кат. попа.“
Ось приміром в тов. „Зо-
рі“ зайшли непорозуміння
для того тільки, що часть
членів сего Тов. бажала не-
розкидати товарські гроші
на непотрібні справи, з яки-
ми Тов. не вяже ся, однак
мимо волі понесло видатки і
страли в сумі около \$100.00.
А було се так: Д. Н. Підго-
рецький прийшов на мітинг
Тов. і з гори заявив, що хо-
че усіх справедливо погоди-
ти. Декотрі з членів Тов.
були раді з того, що піп го-
дить, а другі знов мовчали,
бо бачили, що не вдіють ні-
чого на против наламар-
щини.
Я хочу ся тільки запитати
Вас, д. Підгорецький, яке Ви

мали право мішати ся до
справ Тов., если Вас Тов.
не просило, ані Ви жадним
членом в нїм не є, і чи по-
вища пословиця: „Проч з
опікунами“ не належить ся
якраз Вам. Іншому чоло-
вікови сказавбим „брехун,“
але Ви, то що иншого, —
учений римський брехач.

Через такі інтриги ми чле-
ни Р. Н. Союза мусимо пла-
тити високі розмети, бо по-
одинокі папи і Іх Преосвя-
щенство, хочаби затушувати
„булю“ папску в гр.-кат.
церкви, понеретягали до
„Р. Н. Союза“ старі угар-
ські брацтва, а тепер, дивись,
розмет вище одного доля-
ра вже кілька місяців. А все
то „опікуни“ вробили за-
для своєї політики і для до-
бра народа, але здаєсь не
народови з того добра а по-
літикерам від „Свободи“ і
їх прихвостам. Може скаже-
те мені, що не маю права о
се упоминати ся, але ще
вам хочу одно пригадати,
де Народний Дім, на котрий
так довго збирались гроші
при всіляких okazиях і збо-
рах, навіть сей „дім“ був
уже мальований в „Свободі“
і календарі свого часу і на
малюнку скінчилось!

Я сам післяв на повизну
ціль кількадесять долларів і
марки купивем, вадані д. Н.
Підгорецьким, а де се все те-
пер обертає ся? Я на се ма-
ю сьвідків.

Ви знаєте добре грати лю-
дям на чутливих струнах і
знаєте досконало підшувати
одних проти других, але я
бим радив вам „прошехені
опікунам“ здати рахунок
народови з попередних діл і
датків а не кричати до на-
рода, — лови злодія.

Сп. І. С.

Земля під нашу руску кольо- нію в Тексас.

Хтоб хотів набути тану а
добру землю в рускій кольо-
нії в Dundee, в повіті Arch-
er за готівку або на сплату
до 4 літ і довше.

Хтоб хотів по кількох лі-
тах праці на сій землі збо-
гатитись, як другі, звольте
писати по близші інформації
до: **A. Wala**, — Box 163,
Fort Worth, Tex.

DR. "PAIN-EXPELLER"

RICHTER'S

ВІДБЕЗПЕЧИТЕСЬ ВІД БОЛІВ І УТРАТИ ЧАСУ, ЕСЛИ УЖИВАЄТЕ ПРИ РЕВМАТИЗМІ, НЕВРАЛГІЇ, ПОДАГРІ, ЗВИХНЕННЯХ, ПОТОВЧЕННЯХ, СТІВНОСТІ МУСКУЛІВ, ОСТУДЖЕННЯХ І Т. Д.

Dr. RICHTER'S Pain-Expeller.

Він має успокоююче і лічи-
льне діє на більні часті тіла, если
вечером сильно натрете.
Дістати можна у всіх антиках по 25 і 50 цт.
Зважайте на Анхора охоронну марку.
F. AD. RICHTER & CO.,
215 Pearl Street, New York, N. Y.

Tel. 1700 Orchard.
Dr. I. C. WEINZWEIG
ДЕНТИСТА
66 Second Avenue,
Betw. 3d & 4th St., NEW YORK.
Лічене зубів без болю
після найновішої ме-
тоди. **Вставлене \$3.00.**
Письменна гаранція, найлуч-
ше заобходжене ся.
Години урядові: Від 9 рано до
8 вечером; в неділю від 9 рано до
3 по полудні.

— Читайте одиноку са-
мостійну часопись „Союз.“

Дрібні оголошення:

як пошукуване знакомих,
оголошення балів, представ-
лень і т. п., друкуємо в
„Союзі“ по ціні 25 цент. за
один раз. Гроші треба по-
сылати наперед.

ДУЖЕ КРАСНА КНИЖОЧКА
з многими образками про
житте і муки нашого Спаси-
теля Ісуса Христа є до на-
буття у:

V. Sarych,
166 E. 4th St., NEW YORK.
Ціна з пересилкою 15 цт.
Спішіть з замовленнями бо
наклад невеликий.

Хто хоче мати гарні „ДУ-
ХОВНІ ПІСНІ“ в шкіряній
оправі і книжочку „СЕРЦЕ
ЧОЛОВІКА“ з 10 красними
образками, нехай пише на
адрес: **Rev. J. A. Kolesnikoff,**
426 King Street, E. Toronto,
Ont. Canada. Ціна Пісень
\$1.00, а „Серце Чоловіка“
15 центів.

Вже випов з друку
Збірник

Радикальних і Стових пісень.
Ціна одного примірника
15 центів. За 1 доллар ви-
силаємо 8 примірників. Адре-
сувати так:

J. Sluzar,
435 East 6th St., New York.

„Союз“ самостійна народ-
на часопись, видає інкорпо-
рована Спілка на уділах з за-
порукою 5.000 дол. Спілка
ручить і запевняє, що ча-
сопись наша буде виходити
точно кожного тижня в че-
твер, буде сміло і безсто-
ронно боронити інтереса а-
мериканських Русинів, і що
всякі справи, котрі входять
в обем редакції і читателів,
буде залагоджувати сумлін-
но і точно.

Близші ірформації інте-
ресованим подає редакція
„Союза“, під ч. 166 E. 4th
Street.

Уділова Спілка „Союз“
не ограничує спів-робітні-
ків і кожного щирого і охо-
чого Русина прийме радо в
свій круг. Уділи на часо-
пись і друкарню 10 дол-
арові. Передплатникам „Со-
юза“ уділи в случаю по-
треби даємо на сплату —
лише один доллар міся-
чно.

СІЧ ІДЕ! Народна драма
в 3-ох діях. Ціна 40 сот. Ви-
силає ся що найменше 5
прим. за 2 корони — 50 цт.
М. Грабчук, Чернівці, ул.
Паньська 18.

Просить ся всіх інтере-
суючих читателів, щоб вся-
кі правдиві вісти в їх око-
лицях як: про житте і рух Ру-
синів, добру роботу і т. п.
надсилали до нашої редак-
ції, а тим самим спричиняють
ся до більшого заінтересова-
ня нашої часописи.

Редакція радо поміщує
дописи, що дотичуть ся жи-
ття нашого народа, як також
розвідки вольної теми, окрім
дописей о особистих нападах
і інтригах не угрунтованих
важнішими причинами.

Календарі
„ЖОВНІРА“
і другі
НА РІК
1909
по 30 центів
в почтових
марках.
Купуйте у:
M. J. MURIN,
326 Nepper-
han Ave.
Yonkers, N. Y.

Telephone: 1686 Orchard.
Dr. Edward John Bero,
"русский і польский"
ЛІКАР
Урядові години: Від 8 до 10 рано,
" " " 1 " 2 понод.
" " " 6 " 8 вечер.
В неділю отворено до 12 в полудне.
58 East 7th Street,
Betw. 1st & 2nd Ave., NEW YORK.

Братя Русини!

Наша двадцятилітня діяльність на Американ-
ській землі, наша двадцятилітня праця між
Славянами, наше двадцятилітнє існуванє, під-
час якого вище сто мільон долларів перейшло через наші руки, є
найбільшим доводом що фірма

P. V. ROVNIANEK & CO.,
є сполagliвою, сталою, чесною і довіря гідною.

ЕСЛИ посилаете гроші до краю,
хочете уложити гроші до банку на процент,
хочете купити або вимінити заграничні гроші,
если потребуете шифрвати до краю або з краю сюда;
если маєте до вирішання справді справи в старім краю або тут;
Зголосіть ся з повним довірем на сталу, сполagliву фірму,
найстарший християнсько-славянський банківий, і нотари-
альний заклад в Америці.

Листи адресуйте на котру небудь з наших канцелярій:

P. V. Rovnianek & Co.,
25 Ave. A, New York, N. Y.
612-614 Grant St., PITTSBURG, PA.
305 N. Water St., CONNELLSVILLE, PA.
В Бремен маємо своїх заступців: Кареш і Стоцкий.

Илия Розенталь

Руский адвокат, 13 ПОВЕРХ

E. ROSENTHAL,

302 Broadway, New York.

УДІЛОВА ДРУКАРНЯ „СОЮЗ“

166 E. 4th Street, New York, City

принимает всякі роботи, що входять в обем
друкарської праці.

Припоручену роботу виконує ся на час і по
можливо низькій ціні.

Принимает ся також замовлення з провінцій.

Поручаемось

В. Сарич, Завідатель.